

50 De troost van schoonheid

Dit is blog 50, daarom een jubileumuitgave. Daarin wil ik graag enkele gedachten over *schoonheid* met je delen, over *de troost van schoonheid*.

Ik heb het dan niet over de vermeende schoonheid die door mannen en vrouwen wordt nagestreefd door middel van de toepassing van botox en fillers. Ze mismaken hun ogen, verbouwen hun neus, vullen hun invallende wangen, vergroten hun lippen. Expressieloze, op elkaar lijkende poppen worden het. Ze herkennen zichzelf niet meer als ze in de spiegel hun misvormde gezicht zien. Ze weten dat ze ooit ontmaskerd zullen worden want de tijd kunnen ze niet misleiden, hun angsten niet verstoppen. Ze zijn een prooi voor hun eigen bedrog dat vanaf het begin de uiteindelijke ontmaskering in zich draagt.

7 mei 2004, Pisa. Met ons – toen nog – zevenen bezoeken we Pisa en dus ook het Baptisterium, gebouwd in de 12^e tot en met de 14^e eeuw, met een omtrek van 107,25 meter en een hoogte van 54.86 meter de grootste doopkapel in Italië. Het interieur is van een overweldigende schoonheid, juist door zijn eenvoud en het vrijwel ontbreken van decoraties.

Ik herinner me de kaartverkoopster; een charmante vrouw, gekleed in een grijsgroene blazer en dito broek met hoedje.

Na een poosje verlaten we de begane grond en beklimmen de arcade met zijn geweldige uitzicht op het grote doopvont. Maar hé, wat gebeurt daar? De lokettiste is binnengekomen. Ze neemt de hoed van haar hoofd, legt een hand op het doopvont. Het zachte geroezemoes valt stil. Dan gebeurt het wonder: ze begint te zingen! Maar ze zingt niet alléén, want haar stem klimt tegen de wanden op, wordt afgebogen door de koepel en daalt weer neer, klimt opnieuw. Ze zingt een heel koor. Wikipedia meldt droogjes: ‘Het [interieur] heeft een opvallende akoestiek.’ Wat?! Ik hoor klanken van een overweldigende schoonheid. De zangeres is geen diva, ze betreedt niet de podia van de grote concertzalen van deze wereld, ze heeft voor ons geen naam. Zij staat daar en ik mag daar staan, naar haar luisteren. Wat een schoonheid, wat een betovering!

30 november 2015, Boedapest. Je kent hem waarschijnlijk niet, György Kurtág, maar dat hindert niet. Want vanaf nu is dat anders! Op de foto is Kurtág een krasse 77-er, maar die foto is van 2004. Hij is dirigent, componist, pianist. Wat vind je van zijn uitstraling? Volgens mij draagt deze man een geheim in zich. Neem, wil ik je vragen, twee minuten en tien seconden de tijd om naar hem en zijn vrouw Mártha te luisteren en vooral ook te kijken. Dan kun jij ook deelgenoot worden in zijn geheim. Klik

eerst maar [hier](#).

Kurtág is, als hij dit speelt, inmiddels bijna 90 jaar, zijn vrouw twee jaar jonger. Hun gezichten, hun lichamen dragen de tekenen van de tijd. Ze spelen één van de mooiste composities van Bach¹ in een transcriptie van Kurtág zelf. Je ziet en hoort twee mensen in volledige harmonie opgaan, met hun lichamen, hun handen, de muziek. Dit is

schoonheid. Zelfs als je niet van deze muziek houdt, kun je het zo ervaren. Ik weet niet of je de film *Amour* hebt gezien, maar zo ja, ervaar jij dan ook die grote overeenkomst van de beelden? Ik voeg er nog een schepje schoonheid aan toe: Ida Gerhardt dichtte het ultieme gedicht over ouderdom – *Genesis*², volledig in harmonie met deze beelden:

*Oud worden is het eindelijk vermogen
ver af te zijn van plannen en getallen;
een eindelijke verheldering van ogen
voordat het donker van de nacht gaat vallen.*

6 september 2016, Oosterhout, voordat het donker van de nacht gaat vallen.

We staan met onze camper op een camping aan de oever van de Waal. Oostwaarts ligt Nijmegen met zijn nieuwe bruggen en stadsstranden.

Die middag hadden we gefietst langs de Waal en over de nieuwe spoorbrug waaraan een fietspad is opgehangen. De naam? De *Snelbinder*, prachtig, hoe bedenk je het! Onder de brug zijn in de uiterwaarden geulen gegraven en stadsstranden aangelegd. Op de brug zagen we de uitbundige schoonheid van de jeugd, (niet altijd even veilig) dartelend op hun fietsen, in zomerse kleiding op weg naar het wachtende water onder hen.

Die avond fotografeer ik: de zon zinkt in grootse schoonheid in het Waalwater weg. Het kan niet anders, de woorden van Hendrik Marsman³ vullen onze gedachten:

*Denkend aan Holland
zie ik breede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan*

22 augustus 2016. Toots Thielemans, ‘de man die de mondharmonica liet huilen, tintelen en flirten’, overlijdt, 94 jaar oud. Merkwaardig, de man die leed aan soms ernstige ademproblemen en zich de laatste jaren met pufjes en ‘pillekes’ op de been hield, blies ballades ‘van een hartverscheurende schoonheid’, zoals een recensent terecht opmerkte⁴.

Wat was het geheim van Toots Tielemans? Hijzelf zei daarover: “Ik luisterde laatst op mijn iPod naar mijn oude werk. Zo

rap ging het, al die nootjes! Dat kan ik niet meer. [...] *Het zachte ligt mij nu het best.*” Hoe het kwam, die schoonheid in zijn ballades? Toots Tielemans sprak heel beeldend over ‘*de kleine ruimte tussen vreugde en verdriet*’. Daar, zichtbaar in de kleine ruimte tussen zijn twee handen, ontstond de schoonheid van zijn muziek.⁵

Geldt dat niet voor alle schoonheid? Als onze materiële wereld zich vult met verbeelding, ontstaat er ruimte voor het beleven van schoonheid die zich een weg baant tussen vreugde en verdriet. Schoonheid die zichtbaar wordt in mensen, beelden, taal, vormen, kleuren, muziek en de verbondenheid daartussen.

Zo ervaar ik troost. Omdat ik in vrede mijn weg ga in de wondere wereld van schoonheid, die niet te zoeken maar wel te vinden is in die kleine ruimte tussen vreugde en verdriet.

- 1 György en Mártha Kurtág spelen het eerste deel uit Cantate 106 van Johann Sebastian Bach, *Gottes Zeit ist die beste Zeit*, in een transcriptie voor piano vierhandig. In de originele muziek van Bach spelen twee blokfluiten een hoofdrol. Als je dat wilt horen, klik dan [hier](#)
- 2 De gehele tekst van het gedicht *Genesis* vind je [hier](#)
- 3 De gehele tekst van het gedicht *Herinnering aan Holland* vind je [hier](#)
- 4 Guus Ritzen, NRC, 22 08 2016
- 5 Een van zijn bekendere nummers is *What a wonderful world*. Klik [hier](#)

